

Szomorúan a trópusokon

1896. február, Abesszínia II.

A természet, a mechanika és a művészet szörnyű csodái mindig arra csábítottak, hogy a tárgyakkal szemben igen bensőséges distanciával viselkedjek. A művészet esetében ez rendjén is volna, hisz a képek éppoly állandó jellegűek, mint Vaucanson „szomjas kacsái” vagy Babbage modern készülékei. A természet sosem jelentett túl sokat, bosszúból hosszúkárra formálta a szemgolyóimat, az észlelés igazi szubjektumait, ezért mindig érvényben volt a szabály: elvont észlelés csak megkurtított distancia esetén.

Így történt az abesszín hegyekben is — túlságosan közeli distancia egy fekete özvegyel szemben, aki különben barátságos lény, igen jámbor csemetéihez, hevesen védelmezi fészket vagy területét vagy hogy is hívják. A hálót sajnos csak az után pillantottam meg, amikor már ő is észrevett engem. A természetben kell egyensúlynak lennie, a magunkfajtáknál nem.

Egy szűrés az orra fájdalmas, a méreg dolgozik, úgyhogy dolgoznom kell nekem is; ti. ezek az utolsó feljegyzések az abesszín ganajtűró kereséséről; Calcagno északon, én délen kutattam, a páviánok napfényes sziklái alatt, galléros páviánok ezek, bibliai idők undorító teremtményei. Zöld lankák és dombok, fával borított sziklák a fejünk felett, ez minden, ami látható. Az intim napló írása eltereli a figyelmet a fájdalomról. Minden eshetőséget okosan és kitüntetett figyelemmel kell megragadni, három pontot különösen: a velinpapír hiányát, a páviánok támadását, melyeknek egyébként alga-szürke és mustársárga bundájuk van, a leopárd harapását — és mindezt a méreg működése közben. A leopárd foltjai egyszerűek, de élénkek.

I. N. Én, Cesare Ortuno 1844-ben, egy Alba O. nevű orvos fiaként születtem a folyókban gazdag, nedves és ködös Padovában. Egyéni észlelőképességem mindaddig privát ködöm észleleteire korlátozódott, míg 1863-ban rám nem aggattak egy szemüveget. Akkor tökéletesebben, vagy többet láttam, de vajon így kellett ennek történnie? Korán megtanultam elválasztani a hasonlót a különbözőtől, méghozzá jellegzetességeik egységének segítségével. Az ember nem botladozhat túl sokat. Calcagnót ministránsként ismerem meg, zsenialitása éppúgy magától értetődő volt, mint az én rövidlátásom. Középmagas, sovány alkatú, a szarkáéhoz hasonló, düledt, barna szemekkel, csak az övé gyorsabb, rögtön tárolta azt, amit meglátott. Kolerikus, de gyengédséggel és mély tisztelettel önmaga iránt, ellenszenvvel csak egyetlen dologgal, az állóvízzel szemben. Legfőbb képessége, nucleus rerumja, észlelő- és megfigyelőképessége volt; amit látott, azt le is tudta írni, amit nem tudott leírni, azt egyszerűen nem vette tudomásul. Misék alatt C. folyékony mondatok végtelen gazdagságával írt le nekem mindent, amit csak lehetett, a legparányibbakig, a svábbogarat, a csótányt, a pókot, az ászkát, a legyet és az egeret. A légy műalkotás, mondogatta gyakran. Az oltár alatt élt egy egér, mely az ostya és a bor maradékán oly kövérré hizott, mint a római kardinális. Túlságosan széles érdeklődése miatt C. egyetlen dologra sem volt képes összpontosítani. Persze, mondta, hiányzik a rendszer, melynek segítségével a jelenségek és a tárgyak tökéletesen leírhatóak lennének, egy olyan újdonsült, induktív-empirikus vizsgálati módszer, amelyet pl. Vegevano professzor alkalmazott az értelmes csimpánzok megfigyelésekor.

C. rendszeresen feljegyzett és folyamatosan megszámozott mindent, kék bőrkötésű, gumiarábikummal harántcsíkozott jegyzetfüzetében. Még 19 éves sem volt, amikor válogatatlan tények, rendezett észleletek és véletlen tapasztalatok roppant gyűjteményével büszkélkedhetett, ahogyan ezt a nagy Bacon is mondta.

Calcagno olyan élesen figyelt meg és hasonlított össze mindent, ahogy a tárgy csak engedte, és egyetlen részletet sem hagyott elveszni. Példa:

„Az oltárlakó egérről. — Kövér és étvágya folytán vagy aszerint bajszai vibrálnak. Ez ösztönei áruulásának következménye, mely kezdettől fogva elpusztította benne a ter-

mészetes egeret, éppen ezért nagy szégyennel mozog, mely majdan meg is bosszulja magát.”

És valóban! Nem sokkal később fedeztük fel az üres nyúlketrecek mellett üldögélő Monsignorét, aki egy rézsodronyon éppen egerünket sütögette, és áhítatosan emelte magához, csak a farkát és a fogait hagyta el, amelyek úgysem lennének igazán ínyére.

A kétéltűeket is szerette C., ahogy ezt ama korai feljegyzése is bizonyítja, amelyet most emlékezetből idézek: „A varangy és szenvedései”. Én magam a természettől szenvedtem, mert rövidlátásom következtében állandóan botladoztam, és ez szüntelen fájdalommal járt együtt. Ezenkívül a természet nekem abszolút semmit sem mond; gyerekként élvezetek egy Pontormo-kép előtt (Hölgyportré kutyával), eszméletlenül beleszerettem, mindenekelőtt a hölgy orrlyukaiba, melyek oly művészien tágultak. Hasonló látvány és megfigyelés a természetben nincs.

Jegyzeteltem, amit Calcagno diktált, miközben a varangyok láthatatlanul mászkáltak az ivási időszakban. Lemerülésnél C. a következőket állapította meg róluk:

„Nagy a varangy vágya a nőstény iránt, és semmi nem akadályozhatja e téren, a vízben még a néma pontyot is megmássza, hogy megtermékenyítse. Lehet, hogy a ponty elképzelése kárt szenved, de a varangy is, lecsillapult vágya következtében már in situ meglakol elképzelése miatt. A varangy pillantása mélyen szomorú, talán a szemölcsök és a méreg miatt, amit léte rothadásából izzad ki. Nem a mindent mozgató demiurgoszra kell felfigyelnünk e helyütt?”

Azt hiszem Calcagnónak igaza van; Ő nem figyelt, épp úgy, mint a leopárd esetében. Leopárdoknak pedig nem is kellene lenniük. E pillanatban ismét felordít egy a kis piros virágzatú aljnövényzetben. Hálaistennek nem láthatók a páviánok, melyekről Brehm találoán jegyzi meg: „Ezek az állatok szemtelenségük és bujaságuk, szégyentelenségük és nevetlenségük alapján határozottan az emberi társadalomba sorolhatók.” Nem azt kellene itt írni, hogy „száműzhetők”? Talán nyomdai elírás, vagy Brehmnek van igaza, és akkor ez nem sajtóhiba. Vagy a nyomdai elírás ad igazat Brehmnek, ki tudja már? Az utolsó megjegyzés meghatározhatatlan félelemből születik.

Istenem, adj világosságot utolsó gondolataimnak ebben a pusztaságban, az abesszín felföldön!

Calcagno gazdag szülők gyermeke volt, én nem. Az én drága apám a maga kúráival sok embert megölt, mielőtt még honoráriumot fizethettek volna, és keresete így igencsak leapadt. C. családja apám halála után romlott, de kedves fiúnak tartott. Nekem is voltak magánóráim Scherlein úrnál, egy marburgi németnél és kantiánusnál, ahogy ezt később megtudtuk.

Scherlein azt tanította, hogy minden a distinkció képessége, és ilyenkor púpját a könyvtár ajtónyílásához dörgölte. Egy csendes és megkapó percben, megtudtuk, egy héttel húsvét után, köd mindeütt — és ez a perc kellett hogy meghatározza kutatóéletünk gyenge pillanatait is —, hogy mi logikus és empirikus szubjektumok volnánk. No igen, a tanulás aranykora.

Korai, ámbár erőteljes munkát szentelt C. a házitanárnak:

„Púpja lent szivacsos, részben foltos felszínű, keresztül-kasul teletűzdelve apró pattanásokkal, melyeknek konvex csúcsaiból kicsi, végüknél kunkorodó kékesfekete szőrszalacsok nőttek ki. Pupillája a fénybeesés vagy érdeklődésnek foka szerint tágul vagy szűkül. A természetben, így a majmoknál, púp nincs, még ha Gibbuszokról van is szó, írja a zoológus Vegevano!”

C. megfigyelésének ez a pontossága, a részletek gazdagsága és stílus eszközeinek kifogyhatatlansága a padovai Tagliaferro-nővérek elemző leírásakor érte el csúcst, az első abesszín expedíció után, mely oly szörnyű véget ért.

Nem alaptalanul írta az egyébként irigy C. B. Londonban Calcagno megfigyelésének nyelvezetéről:

„Felhasznált szavainak nagy száma majdnem teljes pontossággal fedi az általuk leírt dolgok számát; fejtegetései hézagatlanok, mert elképzelése is hézagatlan.”

Mint logikus szubjektum (Scherlein szerint) C. korábban hébe-hóba obszervatórködött is, amit a következő rejtélyes megjegyzés tanúsít, mely azért még nem áll egészen a C.B. által leírt magaslaton, tárgyához viszont igen közel van, legalábbis én úgy gondolom:

„Apám, Andrea C. gyakorlatozása 1859. május másodikán Hse-ben: Meztelenül dörgölődik a meztelen Antonellához, ezt frikciónak hívjuk. Minden frikció, és pótol mindent, amit az ember közvetlenül nem tud megfigyelni. Antonellában is csinál valamit, de nem tudni, hogy mit, mert eltűntetik, amivel csinálják. Bizonyosan fájdalmas, mert nyögnek és sikonganak. A törzs és a végtagok vonalán izzadság keletkezik, de minden részük alkalmas a frikcióhoz, felismerhető rendszer nélkül. Antonella pillantása hasonlít a malacéhoz, akit megsirattam, mikor leszúrták, és közben pupillái egyre tágultak.”

Már nincs sok papír, és az ujjaim is elgémberegednek.

1870, az első Abesszín-expedíció. Az utazás fejleszt, de meg is szegyenít, a betegségekről nem is szólva. A perzsiai leopárd kisebb mint az abesszín, Abesszínában viszont nincsen vigasz.

Genovában szálltunk tengerre, Calcagno, dr. Scherlein, a heidelbergi frenológus dr. Holder, az antropológus Palmeiro, a művészettörténész Bandelli, Vegevano a Zoológiai Társaságtól, a nyelvtudós dr. Snyder, és végezetül egy berlini mérnök, bizonyos Rosenfeld, akit mániákusan érdekelnek a „szomjas kacsák”.

Egy vihar alkalmával rögtön elveszítettem a fedélzeten a szemüvegemet, milánói modell volt, rendkívül nagy külvilágképző erővel. — Igencsak megkönnyebbültem, bár szemem végképp védtelen maradt. Semmit nem kellett így megfigyelnem, észlelnem, megjegyeznem, osztályoznom, csak jegyzetelnem, amit C. diktált.

Afrikában minden távoli, sárga, forró és bűdös. A nap mindig felülről tűz, de iszonyúan.

Az expedíció tagjai között a hangnem udvarias volt, esténként viszont mintha kicserélődtek volna. Hamaschban sajnos elvesztettük egy csoport részben alvó, részben nem alvó krokodil-csoport megfigyelése során Bandelli professzort, a műkénei arany munkák specialistáját. Minden olyan gyorsan történt, hogy igazából semmit sem lehetett megfigyelni. A részleteket úgysem láttam volna.

Calcagno a történeteket mély érdeklődéssel élte át, és sajátkezűleg jegyzetelt. Vegevano professzor azt mondta, Bandelli kissé túlzásba vitte a maga megfigyelő státuszát. C. egyetértett vele, többé azonban nem nyilatkozott ez ügyben, a heidelbergi Holder professzor elvesztéséig; de ez már a felföldön történt.

A galléros páviánok területén Vegevano szuverén módon átvette a vezetést, és négykézlábra ereszkedett. Követtük példáját, Vegevano ezt mimikri-metódusnak nevezte.

Holder úr halála a páviánok sajnálatos félreértéséből következett be, melyek mászó láncunkat úgy nézegették, mintha amfiteátrumban lennének. Ők nyugodtan üldögéltek, miközben mi másztunk előre. Sajnos Holder felfedezett egy különleges koponyaformát, melynek tulajdonosa egy agg pávián, fenségesen ült hátsófelén, és két ujjával sárgás szakállát fésülgette. Az állat nagyon komoly volt. Holder hirtelen felegyenesedett. Hiába ordított rá Vegevano professzor: „Térdre, Holder!” Ha az ember egyszer felegyenesedett és nem a megfelelő esetben, annak legtöbbször annyi. Az öreg pátriárka, C. így fogalmazott később a Frenológiai Társaság részére készült jelentésben, mély, szinte szenvedélyes érdeklődéssel nézett Holder szemébe, amikor megfojtotta. Amikor Soteloni professzor sorsát az Amazonasnál egy felizgatott anakonda pecsételte meg, asszisztensének közölni tudta még az állat adatait, csak azután akasztotta meg a diktálást az oxigénhiány. Ez sajnos, a mi Holderünknek nem adatott meg.

„Az állatok”, diktálta nekem akkoriban C., „csak akkor komikusak, ha emberi cselekvéseket utánoznak; az állat önmagában szomorú és megválthatatlan. Tán az emberek megfigyelése tudományos alapon mégis jobb, optikájának mindig középpontjában áll, bármennyire kifürkészhetetlenek is titkai.”

Én személy szerint nem találtam nevetségesnek az öreg páviánt, de ez a vélemény nem illik a Calcagnóról szóló utolsó jegyzeteim közé. Papírszúke, félelem és szükség kényszerít rövidsége, amely persze a stílusra is hatással van.

Amikor Holdert eltemettük, tele voltunk a tényekre vonatkozó gondolatainkkal, hogyan osztályozhatók, felbukkanásukkor mit akarunk újból meg újból megfigyelni, függetlenül gyakoriságuktól vagy egyediségüktől. Négykézláb, mondta Vegevano, nem történt volna semmi baja Holdernek. Még ugyanazon az éjszakán C. néhány kérdést diktált fel, amelyeken Padovában akart elgondolkodni —

- a, Az állatok együtt születnek szomorúságukkal?
- b, Tragikus-e a maga megalkotottságában a kreatúra lényege?
- c, Mit figyelhetett meg Holder, mielőtt az értelem fénye végleg kihuny? Fontosak az utolsó gondolatok?

A hazautazás szomorúan zajlott le, de mindig udvarias körülmények között, Vegevano szemrehányásokat tett magának, sajnálta ugyanis az adatok hiányát, hiszen egy ilyen expedíció drága, az adatok pedig szentek.

Aztán egy kellemetlen vita a szalonban, szélcsend közepette. Az állatok szomorúak, a vadak is, mondta Calcagno, és megváltást keresnek. Az állatoknak nincs lelük, válaszolta Palmeiro, erre vita Scherleinnal és egy előnytelenül alkalmazott Kant-idézettel; Snyder békít, azt mondja, mivel az állatoknál nincs nyelvelsajátítás, nem is rendelkeznek humán tulajdonságokkal. Rosenfeld, a berlini mérnök részegen fejtette ki az emberről szóló elméletét egy bádogból készült, „szomjas kacsa” demonstrálásával, amely 193-ig tudott számolni. Össze-vissza beszélgetés bűnről és bűnhődésről Bandelli (krokodil) és Holder (pávián) elvesztése kapcsán, a megoldás reménye nélkül, viszont majdhogynem párbajszituáció a szalonban, elégtételt adni már senki nem volt képes. Elválás békétlenségben.

Mindez sajnálatos. Az ember sikertelen expedíciók során is tanul, még ha a tények nemkívánatosak is, megfigyelésük és értelmezésük pedig nehéz.

A leopárd mintha közelebb jött volna, talán C. egy távoli periszkópból épp őt figyeli, akár egy tiszta képen, mely tájjá egészül: Ortuno egy lapátformájú szikla alatt ül és jegyzetel, miközben a nemkívánatos tény, a leopárd, közeledik.

1872-ben újból Padovában, fáradságos út után, tudja Isten, végre megint építészet, építészet szobákkal és oszlopsorokkal és az oszlopsorban képek és e képek már művészetet jelölnek.

Egy hétre bezárkózott a szobájába C., és megírta „Az állatok szomorúsága” című értekezését, amely ezzel a mondattal kezdődik: „Az abesszín pávián jólelkű állat, hű családapa, önfeláldozó férj és igazi katona, ha nem ingerlik fel.” Az értekezés második részét egyéni stílusa szerint formálta, melyet Abesszínában a legmagasabb fokon érvényesített.

Ha nem szeretett volna bele C. a három Tagliaferro-nővérbe, soha nem mentünk volna el még egyszer Abesszínába.

A Tagliaferro család palotáját nehéz volt megközelíteni, elzártan állt egy elvadult park kellős közepén; C. mint rovargyűjtő nyert bebocsáttatást, és ilymódon ismerkedett meg a családdal — Tagliaferro úrral, második feleségével, a három nővérral, Gabriellával,

Graziellával és Angelicával, és egy év egy hónapot szentelt családi életének, mely kissé különös módon, mintha egy olvasmány közvetlen következményének tűnt volna.

Lorenzo T. a nagy Moscatit olvasta, aki felszólította az emberiséget, hogy járjon négykézláb a szervek és a vérkeringés természetes tehermentesítésének érdekében; az ember eredeti helyzete a négykézlábon járás.

A kíváncsiság diktálta első látogatás novemberben, igen hűvös. C. magával vitt egy sorozat ganajtúrót, Scherleint és titkárát, Ortunót, fagyos fogadtatás egy márványteremben, kilátásba helyezve: semmi. Aztán egy idősebb úr igen élénken mászott be a terembe, mintha elektromosság járná át, ujjain bőrkesztyű, koponyáján bőrsapka. Teste csőalakú mint a rovaroké, és magas hangjának végtelenül finom modulációival beszélt. Aztán a terembe mászott az aszszony és a lányok is, formátlanul, de ügyesen. A ganajtúrókat elfogadták, C. egy garnitúra feltűzött, iszonyúan szőrös éjjeli pillangót kapott.

A két úr kulturált beszélgetése, C. égő érdeklődése a formátlan lányok iránt, háromszoros Coup de foudre, sorban: Angelica 19, Craziella 24 és Gabriella 30. Mit mondjak, C. befészkelte magát, és körüludvarolta a ház asszonyát, aki egyébként olyan aszott volt, mint egy ájtatos manó.

A következő év márciusában C. a földszint egyik szobájában lakott, mellette egy másik szobában Scherlein és én. Felfedezéseit C. éjjel diktálta, ezek nemigen voltak kifizetődők, C. ugyanis nem kísérhette el a családot minden egyes alkalommal.

Mily gyakran csúsztam villámgyorsan az oldalára, miközben ő repkedő szoknyák felhőjében négykézláb üldözte a nővérek valamelyikét. Még ebben a pusztaságban is idehallom a négy szoknyaalj ritmikus sustorgását, érzem a parfümöt a dolgozó popók mögül, miközben a bőrkesztyűk kétségbeesetten surlódtak a márványon.

Melyik oszlopsorban, folyosón vagy szobában nyilvánította ki C. szerelmét a nővéreknek, már nem tudom, mert Lorenzo T. megzavart a tárgyak megfigyelésében. Ugyanis az az ellenállhatatlan ötlete támadt, hogy megint egyenes tartásban mozogjunk. Szervei nem működtek valami jól, és azon a véleményen volt, hogy Moscati valószínűleg tévedett. E vágya dr. Scherleinünk ihletéből származott, aki igencsak megvetette az anatómiát. Egy nap odaadta Tagli-

aferro úrnak Kant recenzióját Moscati értekezéséről, melynek teljes címe így hangzik: „Lényeges testi különbözőségekről állatok és az ember felépítése kapcsán”, eredetileg előadásként hangzott el a padovai anatómiai színházban.

Az élet néhány pillanatában talán életfontosságú a négykézlábon járás, ezt tanúsította a szegény Holder esete, de kényelmetlenségei mégis megfontolandók, minden lehetséges napi és éjszakai ügyködés során. Lorenzo T. elolvasta Kant kritikáját Moscatiról, támlaszékén ülve behívatta nőit a kandallós terembe, és tudomásukra hozta, hogy vége a négykézlábon mászkálásnak. Jól meggondolva, ez a pillanat hamvasztotta el Calcagno nővérek iránti lángoló érdeklődését, mert a léleknek azok a szép zűrzavara és bonyodalmai, melyek ezt a járást lehetővé tették, hirtelen megszűntek.

A nők fel is álltak, aztán megint leültek, mert lábizmaik képtelenek bizonyultak az egyenes járásra. Megható csend és meghatódás. Likőrt kínáltak ekkor, hála istennek.

A család szervei igen nehezen heverték ki a megszokott függeszkedést, és sokáig ellenálltak a kétlábúság természetes funkciójának. Mindenekelőtt Graziella vetette földre magát, amikor szervének-lelkének vágya egy-egy pillanatban a régi függeszkedésre és ezzel kapcsolatban a padlón töltött idő izgalmára emlékezett, és torkának gyenge bűgásával pitizett a polírozott márványon lévő kekszestányérért.

C. érdeklődése megbénult. Rovargyűjteménye förtelmes példányokkal gyarapodott.

A család egészségileg rossz állapotba került.

Scherleinnak lelkiismeretfurdalása támadt, és tanácskozni hívott egy orvost, aki természetesen Moscati híve volt.

Felfedezték, hogy Angelica terhes.

Ezen a napon megint Genovában szálltunk hajóra, Abesszíniába.

A gyermeknek, akit Angelica megszült, extrém rövid végtagjai voltak. Ebből arra következtetett az orvos, hogy a „megtermékenyülés előtt erőszaknak kellett történnie.”

Ez a mondat Scherlein közvetlen Kant-idézete.

Ó, ez a nyers vadon a maga nyers természeti jelenségeivel semmi érdeklődést nem mutat azok iránt a dolgok iránt, amelyeket a szel-

lem jámbor és felvilágosult nemesszívűségével a gondolkodás rendszeres működésére talált ki; mit használ ezen a helyen, körül-fogva leopárdokkal és páviánokkal, például Bacon első vagy utolsó indukciós szabálya.

Roszbabbul látok mint valaha, és a papírlapok is fogytán. Rövidlátásom miatt figyelmem tökéletesen elfogulatlan, ha a ragadozó karmait, és van ám neki!, a testembe vájja. Az elfogulatlanság minden esetben értéktelenné teszi a legjobb megfigyelést is.

Calcagno sokat sóhajtozott a hajón, és joggal kérdezte, vajon mindazt, ami az emberi gondolkozásnak eleve adott volt, azt el is kell gondolni; némely jelenség megfigyelése szükséges lehet, másoké viszont nem, a határok elmosódnak. A Tagliaferro-nővéreket el kellett volna kerülni; objektumokként nem növelték volna a megfigyelői státusz és a megfigyelési nyelv közti empirikus értékeket. Így értük el ismét Abesszíniát, és röviddel később a felföldet, ahol minden forró, sárga és bűdös.

Csak a sziklák között derengett föl számomra valami halvány igazság Calcagno friss adatok utáni új vágyáról: egy vadonatúj, fölfedezetlen, érintetlen, még soha le nem írt speciést keresett, mindegy milyen, legyen az terra firma, víz avagy levegő. A páviánok zónájában kellett lennie egy bogárfajtának, akkora mint egy kiskutya, nagyon hasonló az egyiptomi ganajtúróhoz, egyetlen eltéréssel: golyókat gurigál, melyekben lakhat, és nyálával elreteszeli a nyílást.

Ez az ötlet, mondta a szomorú Calcagno, Pontormóra emlékezteti, aki padlására vonult vissza; létra nélkül, persze, tette hozzá.

Látásom oly rossz volt, mindenütt köd, hogy Calcagnónak vezetnie kellett, amit ő terhesnek talált.

A felföldi utazáson C. figyelt, miként csak ereje bírta, sokat le is lőtt a kisebb állatokból, és úgy találta, hogy amikor halottak, mindig szomorúnak látszanak. Nos, a halott állatok mindig is siralmasan szomorúak, ez a helyzet.

A léggel történt eset után ment C. a bozótosba, bogarakat keresni; de komolyan gondolom, hogy többé már nem fog visszatérni. Pillantása fáradt volt, mintha az észlelő szubjektum minden kedvét elveszítette volna, mint akkoriban a varangy, mikor elképzelése egy ponty megtermékenyítéséről csorbát szenvedett. Minden olyan szörnyen áttekinthetetlen, kifürkészhetetlen, érthetetlenül ködös és fenyegető, és Isten megint félrenéz.

Kedves Calcagno, élj békében.

Nem tudom, mit kellene megfigyelni és osztályozni. Az én látásképtelenségem gyakran kényszerít arra, hogy befelé figyeljek. De ott sem igazán jó, a problémák hasonlók. Amikor a legyet agyoncsaptad — micsoda düh egy ilyen piciny teremtménnyel szemben! —, akkor értettem meg újra, de Neked nem árulom el, e titoknak meg kell maradnia köztünk. Kérlek, add oda aranygyűrűmet Gabriellának, akinek poroszkáló mozgása a márványon teljes bensőmet megérintette. Többet kell a természetről általában feltételezned, és megfigyelned csak azután lehet. Az egyén stílusa, kedves Calgano, nem olyan fontos; de tárgyának meg kell felelnie.

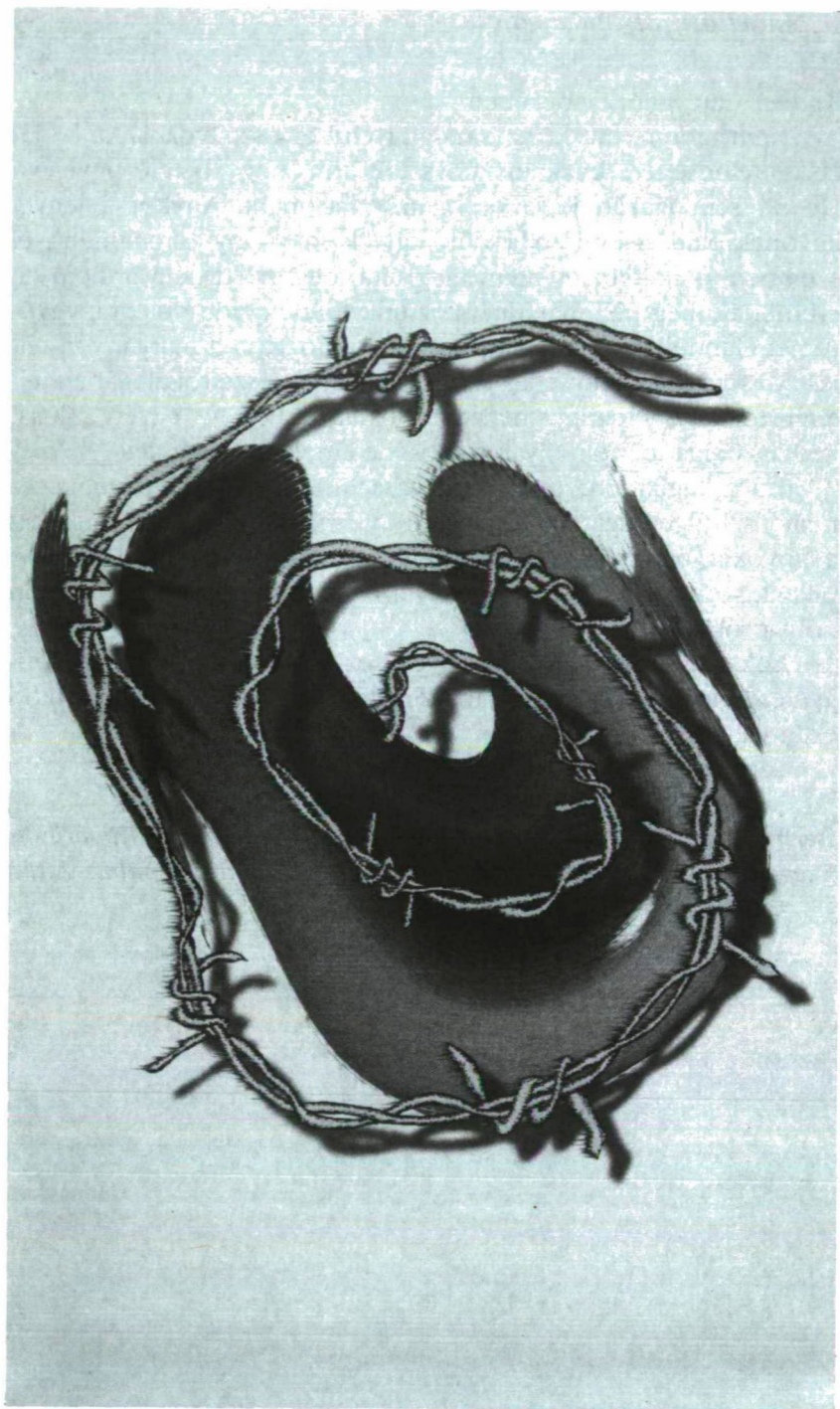
Ha a Tagliaferro család mozgása *lusus naturae* lett volna, és nem észből eredeztethető döntés, a családot, de mindenekelőtt a lányokat, nagyobb szeretettel figyeled, intenzívebb optikával, s e pillantás olyan adatok birtokosává tett volna, miként egy idegen bolygóról ideérkezőt.

Sok szerencsét a gyűjteményeidhez, a válogatás nélküli megfigyelésekhez és a véletlen tapasztalatokhoz, amikkel megkurtítod ezt a világot.

A rövidlátó Te voltál, és nem a Te hű Ortunód.

*Berlin
Szeged*

*Ingomar von Kieseritzky
Fordította: Bombitz Attila*

Szegi Amondó Zoltán munkája